

Vědomí souvislosti

Mikuláš MEDEK

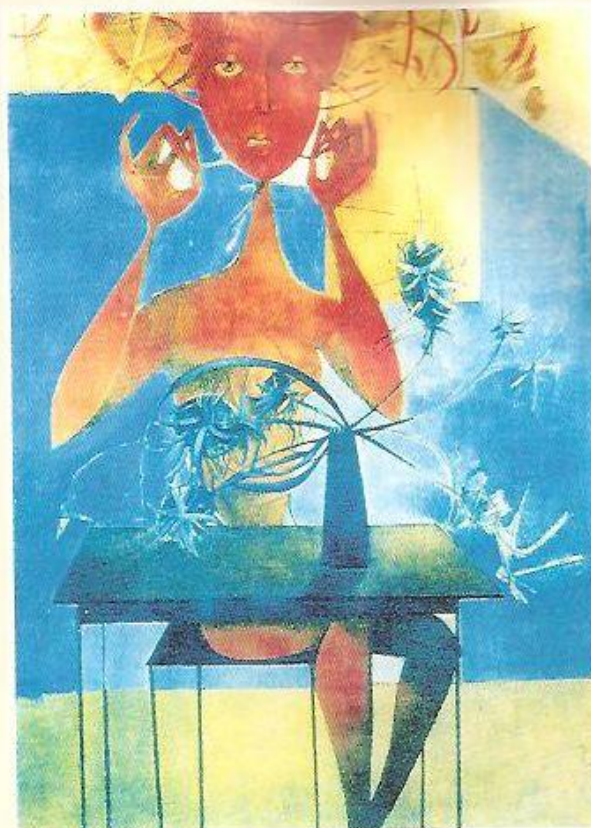

Jaroslav KOČIŠ

Součástí společných dějin československé výtvarné kultury 20. století byla i legendární šedesátá léta. Bylo to jedno z vývojově neplodnějších historických období. Byla to doba živé a intenzivní tvořivé aktivity. Doba otevřených perspektiv vývoje, kontaktů a kontextů naší výtvarné kultury s uměním Evropy i světa. S politickým vývojem se uvolňovala i atmosféra duchovní a tvořivá. Nové kvality přináší naše literatura, film, divadlo, hudba i výtvarné umění.

▲ J. Kočíš, Pocta kubizmu

▲ M. Medek, Žena s bodlákem, 1957

str. 23 ►

Už od roku 1957 vznikají v Čechách nové tvořivé skupiny Trasa, Máj, M 57, Parabola, na Slovensku hlavně Skupina M.Galandy. Později je důležitá aktivita Bloku tvořivých skupin. Od roků 1959-1960 proběhly nejdřív v Praze (zpočátku ještě nevěřejně) výstavní Konfrontace a později i v Bratislavě, duchem i programem příbuzné Konfrontácie. Rozvíjí se i další výstavní činnost. V roce 1966 se uskutečnil v Československu IX. kongres AJCA (Mezinárodní sdružení kritiků umění) s bilančními výstavami v Praze a v Bratislavě a s výstavou mladých v Brně. V roce 1967 byl uspořádán I. pražský salon, v roce 1968 výstava 50 let československého malířství. Už po 21. srpnu 1968 se podařilo v Bratislavě realizovat první (i poslední) bienále mladých DANUVIUS 68. V širokém rozpětí dobových výtvarných tendencí jsou přítomny všechny podoby umění - moderna, realizmus i geometrická abstrakce, informel, nová i narativní figurace, happening, umění konceptuální, surrealismus i polymúziké syntézy například v podobě unikátní Laterny magiky. **K protagonistům těchto aktivit bezesporu patřily i významné umělecké osobnosti - Mikuláš Medek v Praze a Jaroslav Kočíš v Bratislavě.**

Mikuláš Medek (3.11.1926 - 23.8.1974) patří k nejvýznamnějším postavám české avantgardy po roce 1945. Byl vnukem slavného impresionistického malíře Antonína Slavička a synem spisovatele, generála Rudolfa Medka. Studoval na Státní grafické škole v Praze, za protektorátu byl totálně nasazen, jako člen studentské revoluční skupiny se zúčastnil Pražského povstání. Po válce byl posluchačem Akademie výtvarných umění, v roce 1946 přestoupil na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou (prof. F.Muzika a prof. F.Tichý). V roce 1949 byl z politických důvodů ze školy vyloučen. V roce 1951 se oženil s fotografkou Emilou Tláskalovou (1928-1985), významnou představitelkou magického realizmu ve fotografii. Jeho rané dílo představuje surrealistická malba, koláže a objekty z období po roku 1947. Surrealizmus se v jeho vzrušujícím díle prolíná i s magickým realizmem. Později to jsou specifické "ražby znakových systémů",

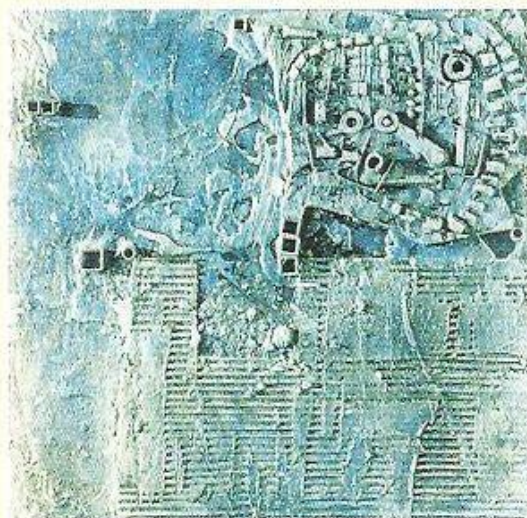
existenciální obrazy, preparované obrazy, "seizmické záznamy vědomých a intuitivních složek tvořivého procesu a průniky psychických události do labyrintu materiálu". M. Medek často tvoří cyklické soubory - Hostina, Venuše, Hlavy, Senzitivní manifestace, Kříž, Náhlé příhody, Tančící smrtky, Projektanti věži, Sklenice plné nepokoje ... Posledním v roce 1973 byl cyklus Pohyblivé hroby, který reflektoval "stálý a trýznivý neklid z tragického lidského i vlastního osudu". Obrazy Mikuláše Medka jsou jako citlivé, "živé blány napnuté v prostoru nicoty", ale i plnosti života a utrpení člověka, jeho těla i duše.

Jaroslav Kočíš (30.6.1933 - 21.11.1990) pocházel z Veselí nad Moravou. Od roku

▼ **J. Kočíš: Modrý symbol**

1950 žil a studoval v Bratislavě na Škole uměleckého průmyslu a potom na Vysoké škole výtvarných umění, kterou absolvoval v roce 1961 u prof. J. Kostky. Zúčastňoval se hnutí bratislavských Konfrontací a od počátku jeho tvorba rostla a krystalizovala v disciplínách sochařství, malby, kresby a grafiky. V sochařství to byla později figurální témata, potom znakové a symbolické přírodní motivy - Vitr, Jizva, Utrpení, sochy, totemy i figurky ze šachovnice, oltáře, varhany a věže. V strukturální a reliéfní malbě dominovala témata Osířelost, Naleziště i magické "monstrance" např. Modrý symbol nebo reliéfní obrazy "Modrá plastika".

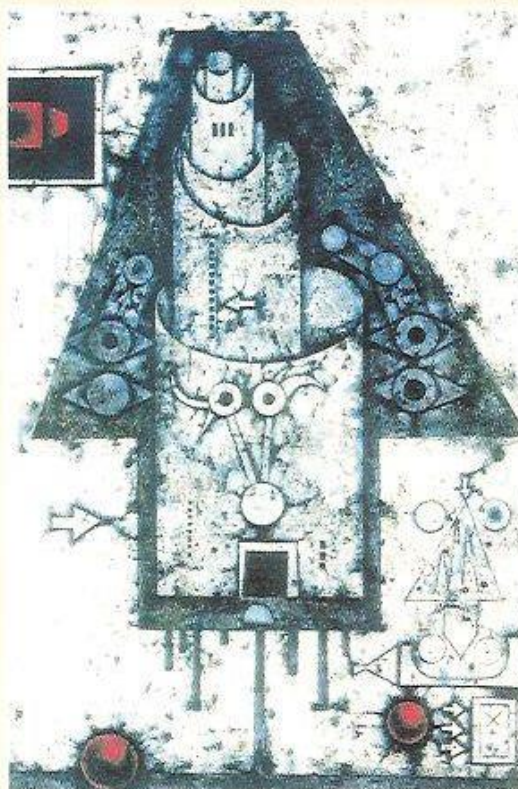

▲ **J. Kočíš, Modrá plastika**

Opusy Mikuláše Medka i Jaroslava Kočíše jsou jedinečné "lidské veraikony", svědectví tvořivých zápasů i traumatických mužů, kteří intenzivně prožívali osudová dramata svého života. V jejich díle jsou mnohé zásahy, rány a jizvy, jsou tam stigmata bolestného poznání, je tam martyrizace hmoty i vědomí duše obrazu, ale i modrá a zlatá oslava síly lidské vůle a citlivosti člověka. Toto dílo představuje v domácích i evropských

kontextech špičku dobové i nadčasové lyrické abstrakce, informelu a strukturálního malířství. Jedinečné byly i monumentální realizace těchto umělců, např. kostel v Jedovnicích, stěny na letišti v Praze a v Košicích od M. Medka, či stěna na pražské Ruzyni a ve vestibulu Přírodovědecké fakulty v Bratislavě od J. Kočíše. Jejich dílo vzniklo s vědomím souvislosti, ve vyhraněném autorském konceptu, ale i v rámci generačního programu hnutí Konfrontací, které hledalo a nacházelo krásné i bolestné příbuznosti skutečné, vášnivé tvorby šedesátých let.

Bohumír Bachratý
Foto: archiv autora

▲ **M. Medek: Hlava projektanta věže III. (X.), 1969**

▼ **M. Medek: Kříž železa III., 1961**

